

Blafrende dekorationer

1905—10 af Marguerite Engberg

I 1905 åbnede *Ole Olsen* sin biograf i Vimmelskaftet 47, efter at *Constantin Philipsen* året i forvejen havde åbnet „Kosmorama“, Danmarks første biograf. I 1906 grundlagde Olsen Nordisk Films Kompagni, Danmarks første filmselskab. *Peter Elfelt*, hoffotografen, havde ganske vist allerede fra 1896 optaget reportagefilm af både kongehusets og borgerskabets dagligliv og indspillet den første danske spillefilm „Henrettelsen“ i 1903 (spilletid 1 minut), men nogen storproduktion fik han ikke gang.

Ole Olsen

Sammenlignet med udlandet — især Frankrig og U.S.A. — var det meget sent, vi begyndte at optage film, men Ole Olsen indhentede hurtigt det forsomte, og i løbet af få år var Nordisk Film både kvantitativt og kvalitativt på højde med de fornemste konkurrenter, filmselskaberne Vitagraph i Amerika og Pathé i Frankrig.

Fra 1906-10 optog Nordisk mellem 100 og 150 film årligt, af hvilke ca. 40 procent var reportagefilm af varierende længde, dog højst 250 m, og resten spillefilm, der hurtigt fik standardlængden ca. 125 m for lystspil og ca. 250 m for „dramer“ — en maksimumlængde, der holdt sig lige til 1910.

Indenfor spillefilmproduktionen begyndte man med at optage farcer, men allerede 1907 kastede man sig over de litterære klassikere. „Fyrtojet“, „Jeppe på Bjerget“, „Der var engang“ og andre blev omdannet til 10 minutters film-dramer, fortolket af tilfældigt valgte skuespillere og optaget i fri luft med de primitive dekorationer blafrende for vinden. Den største succes i 1907 blev dog „Lovejagten“, den festlige sensationsfilm, optaget på Elleøre i Roskildefjord. Den blev vor første internationalt berømte film og solgt i ca. 300 eksemplarer til udlandet.

Omkring 1908 begyndte andre film-

selskaber at dukke op. *Søren Nielsens* sensationsfilm (Biorama-film) nåede dog aldrig op på højde med Ole Olsens, det gjorde derimod de film, som det århusianske udlejningsselskab Fotorama i 1909 begyndte at optage. Fotorama specialiserede sig fra begyndelsen i historiske film. Den første film var „Den lille Hornblæser“, og senere fulgte f. eks. en Holger Danske-film. Da konkurrencen omkring 1911 blev Ole Olsen for nærgående, købte han blot de bedste instruktører og skuespillere over til sig.

På Nordisk arbejdede man videre med de samme genrer. Nævnes bør den elegante farce „Heksen og Cyklisten“ fra 1909, som er beundringsværdig for sin præcise klipning, og som synes inspireret af Méliès' trickfilm. Dog een genre arbejder sig mere og mere frem: melodramaet, som i den „store periode“ skulle blive den foretrukne i dansk film.

Ole Olsens førstekraft (både som instruktør og skuespiller) var til 1910 *Viggo Larsen*, en forhenværende sergent, der blev engageret som altnulmand til biografen i Vimmelskaftet i 1905 og i 1906 kom til filmproduktionen. Det var i det hele taget en tilfældigt sammensat flok, der i begyndelsen arbejdede med film, f.eks. en tandlæge, en bugtaler, en kontordame. Men efterhånden som de kunstneriske krav til filmen voksede, indså Ole Olsen nødvendigheden af at engagere professionelle skuespillere, forfattere og instruktører. Og på det punkt var han forud for sine udenlandske konkurrenter, så dansk film allerede før 1910 var kendt for sine omhyggeligt udarbejdede manuskripter, gode skuespil- og instruktørpræstationer. Allerede i 1908 engageredes *Holger-Madsen*, den senere berømte instruktør af bl. a. „Evangelie-mandens Liv“. Han debuterede som skuespiller i Danmarks (og måske verdens) første seriefilm „Sherlock Holmes i Livsfare“. Og som manuskriptforfatter optræder så tidligt som 1909 den kendte norske forfatter *Thomas P. Krag*. Fremragende skuespillere som *Petrine Sonne*, *Carl Alstrup* og *Elith Pio* fandt ud til Nordisk omkring 1909, og også teknisk arbejdede selskabet sig op. I 1908 byggedes det første atelier. Og da man i 1909 engagerede *August Blom* som skuespiller og i 1910 som instruktør, indledtes en ny epoke i dansk film — den primitive tid var forbi, storhedstiden begyndt.